

ACC. NR. 3209

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av Emil Goderman
 Härad: Pjärr Adress: Svenstofs Åker
 Socken: Västra Karup Berättat af Christina Nilsson
 Uppteckningsår: 1929 Född år 1848 Ramjö, V. Karup

1

Uppteckningen rör

Liskarliv i forna tiders
 Pjärr-kygd.
 Ramjö fiskeläge.

I del havomflutna Pjärr har sin gamla tidens levnad så hårdint och modigt stått, fostrat av en karig natur, som nu gång kräver så hård och strävsamt arbete för att länna dess befolkning så knappast leveröd. I norra delen av Pjärr härad var ännu för hundra år

Skriv endast på denna sida!

sedan sudast en ringa del av jorden odlad
och äro de odlade områdena lämnade
på den tiden en mycket sparsam av-
kastning, i synnerhet till följd av
de äro primitiva jordbruksred-
skapen och den allmänna irrationella
skötseln av jorden, varför ^{en} obetydlig
del av befolkningen var hänvisad
att äro från havel skaffa sig en del av
sin utkomst. Äro det hårda och brä-
vande därute, ej sållan i kamp för livet
med storm och vreda vågor, satte sin
prägel på "bjärebyssingen" med nå-
got av vilken ablod i sina ådrov.

— En del av bondebefolkningen
i norra Bjäre vart sålunda i länge
sedan svunnen tid ej blott brukade
av sin jord utan jämväl fiskare och
sjömän, Skriv endast på denna sida som med i rätt

hög tog mycket hårt nappatag ut i
Kallgall och amors tådes med his-
terik stormväder, då det gällde för dem
att ur djupet hämta upp sina ofta
rika tillgångar, och då de om bord
på egna eller främmade fartyg plöjde
arlagsna farvatten.

Ättu för Summa hårdaude och stän-
kaude ~~men~~ och desslites hårt pro-
vande liv satte sin omistännliga prä-
gel på dessa väderleitna björlev, för
vilka verklighet och tröghet och
främmade. Lived för dem blev städ-
se en hård kamp för tillvaron, i vilken
även kvinnorna fingo taga sin dry-
ga andel, och plott med ständigt av-
hunnets pypslor, utan därtill på åker
och ång, och sållan vid arder och korn, ja
s. o. m. med

järnspelet, där det var fråga om att
kryta sten ur den stenbeundra marken,
samt under Kalna den höstdagen vid
fiskelaget i byn mollaga fiskarnas
fiska flaugsten, då de återvände efter
sin illad dagslånga hemfärd uppe
från norra delar av Rattlegatt.

I Augusti månaden
vid togo omsorgerna för den instun-
dade höstens fisker. Sista båtar-
na skulle då överses uppe på land
drivas med drö och beak (som köptes vid
shanden) ut till landlänningarna och på
dåtid, tjäras i kottluren, målas och kan-
ske delvis förses med nytt kätvirke, för-
ses med en eller annan nytt sigel eller gam-
la logas m. m. — Att detta inman
båten sjösattes och sålunda var i gott
skick, när

Skriv endast på denna sida.

Silfisket Skude

levijo. När den tiden verkligen var
inne, blev det en roligt liv. Fiske-
get, som snart fylldes av människor.
De tillfälliga stängda och öde fiskelod-
erna, som blivit uppförda i raden om
Ringens stenocouförg, öppnades då
av sin ägare uppifrån byarna,
värades och plådades för att omödel-
bart tagas i anspråk. De s. k. "stäm-
larna", som förre hösten efter fiskets
slut inlågts i fiskeloderna, med sin
sitt närvarande däremot hett kört
till gårdarna, och på vilka man
hängde nästan till bortom, blevo då
uttagna och placerade i raden invid
"loderna". När alla nödiga förbe-
redelser för sillfisket voro vidtagna,
skulle den förutliga delen av befolkningen
som ägnade sig

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

3209

an arbetet med anordnandet av näten
på pillträgen - träda du då s. N. "flå-
tältnare" (övre delen av nätets längd försedd
med korta bsm flyte) en s. N. "klöve" (av två-
klövets naturliga vinkel em), samt vidare förs
"skettältnaren" (den del av nätets längd som
vid vilken de ämplinga stuar fästas vid
Korta band" som "däcke") med sten, så
att näten skulle stå upprätt uti i havet,
och ordnat väl på träget (stuarerna i paden)
och så att näringsen kall skulle löpa ut av
klöven, som vid sällandet av näten i ha-
vet hölls av en fiskare med en qumau besta-
de ut från båten skettältnaren, och hela med
samma hastighet, så att inte näten tillbrasa-
lades. Näten (Kvotos därunder samma
vid båda Gullarna) dit ena till det andra,
så att alla näten bildade en långtänk,
förenade med

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6
3209

länga starka

linor vid Lånrens båda ändar, vilka
med till, voro försedda med större plue-
tyngder, för att hålla de utsatta näden
med tyngden omu uppsittande mot
sjöbottnen, och vid havytan knutna
till vakare "P. K." "Robbar", av trä, som
försedda med en liten "flagga" (av oliv) ut-
sände fäst på en lång, rak svejpen samt
en liten rusta av järn, detta för att
sjömannen, vilka för togo trauen "märken"
på land, vid utsättandet av garnen, skulle
kunna återfinna dessa, när de skulle
åter hämtas. — När alla näden
vor ordnade på sina träburos på
allarna var till de väntade fiskebatar-
na. Sedan fiskarna väl försatt sina
"märken" med fäst kost, voro de redo
att hissa segeln för att uti Rattagall
söka finna

på året mot Rusten i Rommaude, till
Stimmen och på landa i fånga dess
i sina utsatta mat. Kon erjardu
Runde del handa, au mau på sig från
led på grund av tiudayande viudstypka
au la in ett i två "rew" i stanscyket och
Ruste därtill ett "rew" i foeken, och att
fiskegubbarna iklädder sig oljekläder,
"sydväst" (olja huvudbonad) och stora
bragstöflar. - Var viuden förlig på
min från land inom Kort del ena "serlet"
efter det andra förvinnar vid bris-
ten. - Under min mors farfars tid styp-
des ej pållar järden mot Tardal och Sten-
sjö vid Halländska Rusten, ja stunden
ända upp till trakten av Salkenberg.
Under dessa tunga fisketurer utsatte
man näten den ena dagen och drog dem
nästföljande dag. Vanligen

Dom man därvid hru först pent på Kvät
hru och då Rauste med kätarna lastade
av den rika sillfångsten - tio à tolv
kantar. - Nästen lugo då i höga rikar
fyllande lustrummet, men av dessa
sag man knappast något, endast man
sör av silverglänsande sill. Då gånnde
det för fiskarna på mid förnade austri-
nueras fria de av fångsten tyngda mätel
up på land, där de mottogos av de
gläntande kvinorna. - I Svälles
områden, som upplystes av en mängd
lända lykter i fiskelodar, på torget och
mer vid strandkådden, utvicklades där
en rörligt liv: under prat och i prat plök-
des den myskna sillen ut på sten, med en
en mängd folk från aufränscande byar
samt silthandlars t. o. m. ända levita
från Övings

tiå fiskeläget såväl ledning tiå höjandet
av den livliga stämningen idel glada och
erötliga dimlet av människor. Det
kunde stundom inträffa, att det vännade
arbetet med pillen försjukt under en
stor del av natten. Allt till från varje
hått såväl i stora högar och delades
på så sätt, att fiskarna erhöles hälften
därav, medan närens ägare erhöles den
andra hälften, som återigen delades
lika på antalet nät. Det detta bedan
den S. R. "Kronaringen" — (en för varje hått)
— erhöles sin andel av fångsten, för vil-
ken inkomsten till föll "Krokkassan", som
var avsedd för husens underhåll, och
för vilken vid fulltiden fönnades redo-
visning från såvälliga betar till huse-
styrelsen, och då den såvälde inkomsten
avlämnades

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

3209

Silthandlarna, men äro audro uppskops-
re berjade då en livlig Kommers, er-
inrade om livet på utmarknadstorn
Priset var vanligen omkring femton
daler (R. 2.50) pr. oal, och efterfrågan
var god, ty för järnvägaras tid förekom
ju ej någon Konkurrens med lokusläde
eller orsk pill. Någon kunde därefter
Ruskade "pillkrämarna" (silthandlarna)
åstad med fullastade vagnar för att i an-
gränsande portenar avyttra dem efter
frågade varan. De av dessa från fiske-
läget långst kunde pläjade inkvartera
sin örer ratten i bondgårdarna uppsä
i byn, ibland ända till 7 stycken i en
gård, och så släppte de hästarna losa
på bete i till gården hörsuds storskanar
eller ångsmärker. Vän titid vid fiske-
läget blev ofta

blew både kunglig och krostig - någotsom
affärsföretagna gummor, nogsam föret-
sett, var för badna inför sig och vid
torget, där hvarrens middervest, vaulig-
uider fisketiden var placerat, hade kaffe-
servering. ^(på detta) Synnerhet här långväga
besökande. Kaffet koktes i någon av
de få fiskerutugor, som vid den tiden fun-
nos där. Öru i den s. k. "leirboden" kun-
de man beställa kaffe med dopp, varjäm-
te krostade strypor, där läskades med
leirbodens högt uppskattade öl.

Bygdens ungtarlar, isynnerhet de,
som ej deltog i fisket, fingo här tillfälle
så som artiga kavaljörer, lyda sina kvin-
liga beständare, gånge de unga flickorna
i fiskeribodarna på kaffe, vilket då
hämtades bort till deeså, och då utspann
sig en livlig Konversation

medan de unga, som här Rauske vägnar
gärna vunnit en hjärtans kär för livet.

Poppsarslagarna från Rastad kom
med även på besök till Ramnäs fiske-
läge för att blanda den så kallade mängden
av människor från skilda arter göra
affärer med alster av sin Poppsarsla-
garkonst, liksom också "Lerkärls-
gubbar" med Hogarås-Lerkärl, vilka
fönte god åtgång; ja även lönder från
quo hälsande lever Rönmo hit med
härskat leröd till försäljning.

Efter avslutade affärer och lugnets
inträda, sedan de hundraden
från när och fjärran sucuiner som
avlägsnat sig, och låtarna äro
blivit klara till seglats för att utsätta
någon till ny fångst, så de sig Rvin-
norma äldre

4.

i sinu fiskebodan för att efter intaguen
 måltid overse och laga de fruska fjädrarna
 och på "stajlorna" torkade näten. När
 hände, och ofta, att de fingo pilla flera tim-
 mar och "ledda" laga de söndriga nätarna
 men arbetet gick med liv och lust, och
 tiden gick fort under prat och glau, i
 synnerhet om de, som stundom hände,
 fingo besök av manliga besökare.

Men det var också en strävsam och där-
 till ej sållan erofylld tid, då Krivmoran
 där hunnas med båvan pucotsaga sin
 och horigas återvändande från den
 höstens ihland stormpistade hav!

- Men arbetades liksom av den pikliga
 avkastningen, och sinna härdade
 j. ö. av det hårda livet, som dock därför
 ingalunda saknade inslag av friskt
 glädje, god

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

14

3209

skand ut och gynnad stänk av fromhet
under det livligt pulsrande livet
vid Rausjö fiskeläge på 1850-70-talet
— Frägniska händelser kunde någon
gång inträffa, som då en fiskelätare
23 okt. 1863 gick under i storm med
man och allt.

Vid Rausjö fiskeläge pågnade man
sig jordom jämväl åt kalleyggeri.
Nya båtar beställdes, i de flesta fall
av kolug, och arbetet utfördes mest
vid Strändra, varvid kolugsmannens
kustrar fingo föra arbetarna med
mat, vilken kokades och avättades
i någon av de större fiskelodarna,
och där intogs kalleyggarna och så sin
måltid. Även några mindre partyg
kyggs härstädes på korta utsekel
sedan, varjämte endast på denna sida! man utförde

6
nådiga reparationer på fiskelätarna.
— Vid en repara-
tionsarbena-
tiewerkade man framsteg till de under
vintern i stugarna och gårdarna ny-
skundna (garnen) silnäten, sedan
kvinnorna i husen först spunnit
kanysgarnet därtill.

Många årtionden ha sedan dess för-
flutit och sedan de gamla och modiga
sjöbussarna slutat sin sista
seglat. Men alljämben sedan dess
— om än med värlade framgång —
har man från Rausjö fiskeläge
antunnigt Skulderriken och Kättegall
en del av dess skatter, och all fridfa-
rande lägga fiskarna därifrån ut
sina nät på det blåa djupet — men
den gamla tåten —

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

3209

1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

Skriv endast på denna sida!

Stämningens smältade prägel över det
livligt-pulsrande livet vid
nånda fiskeläge med sin lerosiga
inlagad människor från skilda
orter - här för alltid till en svunnen
tid.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

3209